

HCX-002-001303 Seat No. _____

B. Com. (Sem. III) (CBCS) Examination
October/November – 2017
Cost Accounting-I
(Old Course) (Core-6)

Faculty Code : 002
Subject Code : 001303

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (૧) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
(૨) જરૂર જણાય ત્યાં ગણતરીઓ અને સ્પષ્ટીકરણ જે તે જવાબ સાથે દર્શાવવા.

- ૧ એક પેઢીએ ૨૦૧૦-૧૧ના વર્ષમાં ૧૦૦૦ ટાઈપરાઈટર બનાવ્યાં અને વેચ્યાં. ૨૦ તેના ૨૦૧૦-૧૧ના વર્ષનાં વેપાર અને નફાનુકસાન ખાતાની તારીજ નીચે મુજબ છે :

વિગત	રૂ.	વિગત	રૂ.
માલસામગ્રીની પડતર	૧,૬૦,૦૦૦	વેચાણ	૮,૦૦,૦૦૦
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	૨,૪૦,૦૦૦		
ઉત્પાદન ખર્ચ	૧,૦૦,૦૦૦		
કાચો નફો - આગળ લઈ ગયા	૩,૦૦,૦૦૦		
	૮,૦૦,૦૦૦		૮,૦૦,૦૦૦
સંચાલન અને સ્ટાફનો પગાર	૧,૨૦,૦૦૦	કાચો નફો -	
ભાડું, વેરા અને વીમો	૨૦,૦૦૦	બાકી આગળ લાવ્યા	૩,૦૦,૦૦૦
સામાન્ય ખર્ચ	૪૦,૦૦૦		
વેચાણ ખર્ચ	૬૦,૦૦૦		
ચોખ્ખો નફો	૬૦,૦૦૦		
	૩,૦૦,૦૦૦		૩,૦૦,૦૦૦

એક મશીન બનાવતા રૂ. ૨૦,૦૦૦નો કાચો માલ વપરાય તેમ છે અને રૂ. ૧૨,૦૦૦નો મજૂરી ખર્ચ થાય તેમ છે, તો તેની પડતર કિંમત ઉપર ૨૫% લેખે નફો મેળવવો હોય તો કંપનીએ કઈ કિંમત કહેવી ?

૨ (અ) ગણતરી કરો :

૧૧

- (i) પુનઃ વરદી સપાટી
- (ii) લઘુત્તમ સપાટી
- (iii) ગુરુત્તમ સપાટી
- (iv) આર્થિક વરદી જથ્થો
- (૧) વાર્ષિક વપરાશ ૧૩૦૦૦ એકમો
- (૨) વરદી મૂકવાનો ખર્ચ રૂ. ૨૫
- (૩) એકમદીઠ વહન ખર્ચ (વાર્ષિક) રૂ. ૬૫
- (૪) પુનઃ વરદી સમય ૪ થી ૬ અઠવાડિયાં
- (૫) અઠવાડિક સરેરાશ વપરાશ ૨૫૦ એકમો
- (૬) અઠવાડિક લઘુત્તમ વપરાશ ૧૨૫ એકમો

(બ) નીચે દર્શાવેલ માહિતી પરથી માલસામાન ફેરબદલી દર અને માલસામાન ફેરબદલી મુદતની ગણતરી કરો :

વિગત	માલસામાન X રૂ.	માલસામાન Y રૂ.	માલસામાન Z રૂ.
શરૂઆતનો સ્ટોક	૩૭,૫૦૦	૮૦,૦૦૦	૧૭,૫૦૦
ખરીદી	૧,૧૭,૫૦૦	૨,૦૦,૦૦૦	૫૨,૫૦૦
આખર સ્ટોક	૧૭,૫૦૦	૪૦,૦૦૦	૭,૫૦૦

અથવા

૨ (અ) પ્રેરણા લિમિટેડની નીચેની માહિતી પરથી શોધો

૧૦

(૧) આર્થિક વરદી જથ્થો

(૨) વરદી સપાટી

(૩) મહત્તમ સપાટી

(૪) લઘુત્તમ સપાટી.

વાર્ષિક વપરાશ ૧૨,૦૦૦ એકમો

એકમદીઠ પડતર રૂ. ૧

વરદી મૂકવાનો ખર્ચ રૂ. ૧૨

વહન કરવાનો ખર્ચ ૨૦%

માલ મેળવતા લાગતો સમય (મહત્તમ, સરેરાશ, લઘુત્તમ) - ૩૦-૧૫-૫ (દિવસ)

એક દિવસની વપરાશ (મહત્તમ, સરેરાશ, લઘુત્તમ) - ૪૫-૩૩-૧૫ (એકમો)

(બ) નીચેની માહિતી પરથી દરેક પ્રકારના માલસામાન માટે ફેરબદલી દર

૧૦

તેમજ ફેરબદલી મુદતની ગણતરી કરો :

વિગત	માલસામાન અ રૂ.	માલસામાન બ રૂ.
શરૂઆતનો સ્ટોક	૪૦,૦૦૦	૮૦,૦૦૦
ખરીદી	૧,૩૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦
આખર સ્ટોક	૨૦,૦૦૦	૪૦,૦૦૦

૩ (અ) ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૧ના છેલ્લા અઠવાડિયામાં આનંદે ૩૦૦ એકમોનું ૧૦

ઉત્પાદન કરેલ હતું. તેણે અઠવાડિયા દરમિયાન તે કામ ૪૮ કલાકમાં પૂરું કરેલ હતું. કલાકદીઠ વેતન દર રૂ. ૪ હતો. એક એકમના ઉત્પાદન માટે પ્રમાણ સમય ૧૦ મિનિટનો રાખેલ હતો, પરંતુ ઉત્તેજન વેતન પ્રથા તરીકે આ સમયમાં ૨૦%નો વધારો આપવામાં આવેલ હતો. નીચેની પદ્ધતિથી તેમને મળતું વેતન શોધો.

(૧) રોવેન યોજના

(૨) હેલ્સી યોજના.

(બ) એક કારખાનામાં ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૧ના રોજ ૮૮૦ કામદારો હતા. ૫

મહિના દરમિયાન ૬૦ કામદારો કારખાનું છોડી ચાલ્યા ગયા હતા અને ૧૦૦ કામદારોની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. ૩૦મી એપ્રિલ, ૨૦૧૧ના રોજ કામદારોની સંખ્યા ૧,૦૨૦ની હતી. છૂટા થયેલ કામદાર પદ્ધતિએ મજૂર - ફેરબદલી દર નક્કી કરો. વળી તેને આધારે સમકક્ષ વાર્ષિક મજૂર - ફેરબદલી દર શોધો.

અથવા

૩ (અ) એક કામદારને કાર્ય કરવા માટે ૮૦ કલાક આપવામાં આવે છે. તે કામ તે ૧૦

કામદારો ૬૦ કલાકમાં પૂરું કરે છે.

કલાકદીઠ રૂ. ૪ વેતન આપવામાં આવે છે.

એક વસ્તુની માલસામાનની કિંમત રૂ. ૩૦૦ છે અને કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ મજૂરીના ૫૦% છે. તે વસ્તુની કારખાનાની પડતર નીચેની યોજના મુજબ શોધો :

(૧) હેલ્સી વેતન પ્રથા

(૨) રોવેન વેતન પ્રથા.

(બ) એક કારખાનામાં ઉત્પાદન વિભાગની નીચેની માહિતી મેળવવામાં આવી છે :

- (૧) ૧લી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૧ના રોજ કામદારો ૭૬૦
 (૨) જાન્યુ.માં કારખાનું છોડી ગયેલા કામદારો ૧૬૦
 (૩) જાન્યુ.માં કુલ કામદારોની નિમણૂક ૨૦૦
 (૪) નવી જગ્યા પર કરેલી નિમણૂકો ૧૦૦

મજૂર ફેરબદલી દરની નિમણૂક પદ્ધતિ અને સંયુક્ત પદ્ધતિ પ્રમાણે મજૂર ફેરબદલી દર શોધો.

૪ એક કારખાનામાં ત્રણ ઉત્પાદન વિભાગો અ, બ, ક તથા બે સેવા વિભાગો મ અને ન છે. માર્ચ, ૨૦૧૧ દરમિયાન તેના કુલ ખર્ચ નીચે મુજબ છે :

ભાડું અને વેરો	રૂ. ૨૦,૦૦૦	કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજનાનો ફાળો	રૂ. ૬૫૦
વીજળી-બત્તી	રૂ. ૪૮૦	વીમો	રૂ. ૧૩૨૦
કેન્ટીનનો ખર્ચ	રૂ. ૧૮૦૦	પરોક્ષ મજૂરી	રૂ. ૧૩૦૦
પાવર	રૂ. ૨૪૦૦	ઘસારો	રૂ. ૩૩૦૦
કારખાનાના મેનેજરનો પગાર	રૂ. ૨૪૦૦		

આ ઉપરાંત તમને નીચેની માહિતી આપવામાં આવી છે

	અ	બ	ક	મ	ન
(૧) કામદારોની સંખ્યા	૧૦	૧૨	૦૮	૦૬	૦૪
(૨) રોકેલી જગ્યા (ચો.વાર)	૩૦૦	૨૦૦	૨૫૦	૧૫૦	૧૦૦
(૩) વીજળીના પોઈન્ટ	૬	૫	૪	૩	૨
(૪) મીટર પ્રમાણે પાવરનો વપરાશ (યુનિટમાં)	૪૦૦	૬૦૦	૨૦૦	-	-
(૫) ચંત્રોની કિંમત રૂ.	૩૦,૦૦૦	૨૦,૦૦૦	૧૫,૦૦૦	૫૦૦	૫૦૦
(૬) પ્રત્યક્ષ મજૂરી	રૂ. ૨૨૫૦	રૂ. ૨૦૦૦	રૂ. ૧૪૫૦	રૂ. ૬૦૦	રૂ. ૨૦૦
(૭) મેનેજરે આપેલ સમયનું પ્રમાણ	૫	૫	૪	૧	૧

પરોક્ષ ખર્ચની ફાળવણી વિગતવાર દર્શાવો.

જો સેવા વિભાગ મ અને ન નો લાભ ઉત્પાદન વિભાગોને નીચે મુજબ મળતો હોય તો સેવા વિભાગની ફાળવણી ઉત્પાદન વિભાગ વચ્ચે કરી છેવટની ફાળવણી દર્શાવો.

વિભાગ	અ	બ	ક
મ વિભાગ	૨૫%	૩૫%	૪૦%
ન વિભાગ	૩૦%	૪૦%	૩૦%

અથવા

૪ ટૂંક નોંધ લખો : (કોઈ પણ ત્રણ)

૧૫

- (૧) પડતર હિસાબી પદ્ધતિના ફાયદાઓ - મહત્વ
- (૨) સ્થિર ખર્ચ અને ચલિત ખર્ચ
- (૩) માલસામગ્રીનું અબક વર્ગીકરણ
- (૪) સામાન્ય અને અસામાન્ય બગાડ.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Figures to the right side indicate marks.
- (2) Calculations and explanation if required are to be shown with the relevant answers.

- 1** A firm manufactured and sold 1000 typewriters in the year 2010-11. Its summarised Trading and Profit and Loss Account for the year 2010-11 is set out below : **20**

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Cost of Materials	1,60,000	By Sales	8,00,000
To Direct wages	2,40,000		
To Manufacturing charges	1,00,000		
To Gross Profit c/d.	3,00,000		
	8,00,000		8,00,000
To Management and staff		By Gross Profit b/d	3,00,000
Salaries	1,20,000		
To Rent, Rates and			
Insurance	20,000		
To General Expenses	40,000		
To Selling Expenses	60,000		
To Net Profit	60,000		
	3,00,000		3,00,000

For the year 2011-12, it is estimated that

- (a) The output and sales will be of 1200 typewrites.
- (b) Price of materials will rise by 20%.
- (c) Wages rates will rise by 5%.
- (d) Manufacturing charges will increase in proportion to the combined cost of materials and wages.
- (e) Selling expense per unit will remain unchanged.
- (f) Other expenses will remain unaffected by the rise in output.

Prepare a statement showing the price at which typewriters to be manufactured in 2011-12 should be marketed so as to show a profit of 10% on selling price.

OR

- 1** From the following figures you are required to prepare a statement showing (a) the cost of materials used (b) the work cost (c) the total cost (d) the percentage of works overheads to productive wages and (e) the percentage of office overheads to work cost : **20**

	Rs.	Rs.
Stock on 1 st April, 2011 :		
Finished Goods	38,000	
Raw Materials	<u>12,800</u>	50,800
Purchases		2,92,000
Productive wages		1,98,800
Sales		5,92,000
Works overheads		43,736
Office Expenses		35,524
Stock on 31 st March 2012 :		
Finished Goods	30,000	
Raw Materials	<u>13,600</u>	43,600

What price should the company quote to manufacture a machine which, it is estimated, will require an expenditure of Rs. 20,000 on materials and Rs. 12,000 on wages, so as to yield a net profit of 25% on the total cost ?

2 (a) Calculate : **11**

- (i) Re-ordering level
- (ii) Minimum level
- (iii) Maximum level
- (iv) Economic Ordering Quantity (EOQ).

From the following :

- (1) Annual consumption..... 13000 units
- (2) Cost of placing an order..... Rs. 25
- (3) Carriage exp. (yearly per unit)..... Rs. 65
- (4) Re-ordering time 4 to 6 weeks
- (5) Weekly average consumption 250 units
- (6) Weekly minimum consumption 125 units

(b) Calculate Material Turnover Ratio and Turnover **9**

Period from the following :

Particulars	Material X Rs.	Material Y Rs.	Material Z Rs.
Opening stock	37,500	80,000	17,500
Purchases	1,17,500	2,00,000	52,500
Closing stock	17,500	40,000	7,500

OR

2 (a) From the following information of Prerna Ltd. find out **10**

- (1) EOQ
- (2) Ordering level
- (3) Maximum level
- (4) Minimum level

Annual consumption 12,000 units

Cost per unit Re. 1

Cost per order Rs. 12

Inventory carrying cost 20% p.a.

Lead time (maximum, average and minimum) - 30-15-5 (days)

Daily consumption (maximum average and minimum)

45-33-15 (units)

(b) From the following information calculate : **10**

- (1) Material turnover rate
- (2) Turnover period

Particulars	Material	Material
	A Rs.	B Rs.
Opening stock	40,000	80,000
Purchases	1,30,000	2,00,000
Closing stock	20,000	40,000

- 3** (a) During the last week of February 2011, the workman **10**
Anand manufactures 300 articles. He receives wages for
a guaranteed 48 hours week at the rate of Rs. 4 per
hour, the estimated time to produce one article is 10
minutes and under incentive scheme the time allowed
is increased by 20%.

Calculate his gross wages according to :

- (1) Rowan Premium Bonus
- (2) Halsey Premium Bonus.

- (b) The number of employees on the Payroll of a factory **5**
was 980 on 1st April, 2011. 60 workers left during the
month and 100 workers were recruited. The total number
of employees on 30th April, 2011 was 1020.

Calculate Labour Turnover under Separation
method and also find out Equivalent Annual Rate.

OR

- 3** (a) A worker is allowed 80 hours for executing a piece of work, **10**
which he complete within 60 hours. He is paid at the rate
of Rs. 4 per hour.

The material cost of Production is Rs. 300 and the
factory overheads are recovered at 50% of the total
direct wages.

Calculate the factory cost of the Product as per :

- (1) Halsey wage plan
- (2) Rowan wage plan.

(b) The following information has been obtained from the production department of one factory. 5

- (1) Workers as on 1st January, 2011 760
- (2) Numbers of workers who left factory
in January 160
- (3) Total appointments made in January 200
- (4) Appointments made against
newly created posts 100

Calculate the Labour Turnover Rate by Replacement Method and Joint Method.

4 In a factory there are three production departments A, B and C and two service departments M and N. The details about the expenses are as under : 15

Rent and rates	Rs. 20,000	Power	Rs. 2400
Lighting	Rs. 480	Contribution to E.S.I.	Rs. 650
Canteen expenses	Rs. 1800	Salary of the Factory Manager	Rs. 2400
Insurance	Rs. 1320		
Indirect wages	Rs. 1300		
Depreciation	Rs. 3,300		

You are supplied with the following additional information

	A	B	C	M	N
(1) No. of workers	10	12	08	06	04
(2) Space occupied (sq. yds.)	300	200	250	150	100
(3) Light points	6	5	4	3	2
(4) Consumption of power on the basis of meter (units)	400	600	200	-	-
(5) Cost of Machine (Rs.)	30,000	20,000	15,000	500	500
(6) Direct wages (Rs.)	2250	2000	1450	600	200
(7) Proportion of time Devoted by factor manager	5	5	4	1	1

Show the distribution overheads.

If the benefit of Service Departments M and N is derived by the Production Departments in the following proportions, show the final distribution of overheads to production departments. Use step-ladder method :

	A	B	C
Department M	25%	35%	40%
Department N	30%	40%	30%

OR

4 Write short notes on : (any **three**)

15

(1) Advantages and Importance of Cost Accounting

(2) Fixed and Variable Overheads

(3) A. B. C. Analysis of Materials

(4) Normal and Abnormal Wastage.
